

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2011/03/a-szerkeszto-bemutatja-gianone-andras-egyhaziak-a-xx-szazadban-segedlet-a-kozepiskolai-tortenelemtanitasahoz-02-01-07/>

A szerkesztő bemutatja:

Gianone András: Egyházak a XX. században Segédlet a középiskolai történelemtanításához¹

Az egyes korszakokról szóló történelembünyveket megnézve szembetűnik, hogy a XX. században az egyházakról meglehetősen kevés szó esik, különösen akkor, ha figyelembe vesszük azt, hogy ennek a kornak a történelmét sokkal részletesebben tanítjuk, mint a korábbi századokét, hiszen ez áll hozzánk a legközelebb. Míg a középkor vagy akár a kora újkor történetét lehetetlen tanítani anélkül, hogy az egyházak életének néhány kiemelkedően fontos eseményeit ne ismertetnénk, addig a XX. században, társadalmi-politikai szerepük átalakulása miatt, az egyházak a történelembünyvekben a perifériára szorultak. Ráadásul Magyarországon a kommunista időszak történetírása és -oktatása tudatosan is igyekezett az egyházak szerepét kisebbiteni vagy negatívan beállítani. A jelenleg forgalomban lévő tankönyvek összességében ugyan pozitív képet adnak az egyházakról, de igen-igen kevés információt nyújtanak róluk.

Ezt a hiányt kísérli meg pótolni az *Egyházak a XX. században* történelmi segédlet, amelynek ötlete a jezsuiták által fenntartott Faludi Ferenc Akadémia keretei között működő Pray György Egyháztörténeti Műhelyben merült föl. A műhelyben eszmecserét folytató történészek ugyanis fontosnak tartották, hogy a rendszerváltás óta eltelt időszak új kutatási eredményeit az egyházak XX. századi történelméről egy szélesebb közönség is megismerhesse. Ezért gondolták úgy a szerzők, hogy a jelenleg használt történelembünyvekhez illeszkedve egy segédletet készítenek, amely lehetővé teszi, hogy a diákok a XX. századi történelemnek az egyházakat jelentős mértékben érintő eseményeiről is képet kapjanak.

A szerkesztő bemutatja: Gianone András: Egyházak a XX. században. Segédlet a középiskolai történelemtanításhoz

A segédlet elsősorban a meglévő tankönyvekben tárgyalt témákat járja körül mélyebben, hiszen ezeket könnyen be lehet illeszteni a tananyagba, ugyanakkor a tankönyvírók által negligált témák közül is beletesz egy-két fontosabbat, elsősorban olyanokat, amelyek szerepelnek a Katolikus Pedagógia Szervezési és Képzési Intézet által 2008-ban készített kerettanterv történelem fejezetében. Ezt a kerettantervet 2009-ben az Oktatási és Kulturális Minisztérium jóváhagyta, tehát bármelyik iskola hivatalosan is használhatja és építheti rá saját helyi tantervét.

A mintegy 50 oldalas segédlet felépítése – módosításokkal – a Nemzeti Tankönyvkiadó által kiadott *Forrásközpontú történelem* sorozat köteteinek felépítését követi. A megtanulandó törzsszöveget apró betűs magyarázatok és érdekességek, valamint egy-két fogalommagyarázat és kép egészíti ki, hogy a diákok számára olvasható, informatív és – tanári magyarázat nélkül is – érthető legyen. A törzsszöveget adattár követi, amelybe a legfontosabb fogalmak, események, személyek, helyszínek kerültek. A forrástárban a szövegek mellett képek, statisztikák és grafikonok is szerepelnek. Valamennyi forráshoz tartozik egy szám, hogy könnyen megtalálható legyen, illetve két-három kérdés, amelyek a feldolgozást segítik. A segédletet a felhasznált és ajánlott irodalom jegyzéke zárja.

A keresztény-szocialista mozgalom

A magyar társadalom - Szent Ágoston szociológiai tanítására alapozva, aki az 1850-as években már teremtéshelyet a munkásoknak - sokáig kénytelen volt megvárni a jobbközeli szociális reformokig.

A Római szociális eszmék előszörben Prohaska Ottóé és Giuseppe Sándoré terjedtek meg a hazai közéletben. Prohaska Ottóékat az osztrák főpátriárka pap, teológiai tanár, Lőrincz Ágoston vezette először először. Később fordultak az újabb eszmék nagy terjedésére a reformkor utáni magyarországi társadalomban. Rócut vált a Katolikus Hírlap munkájában, de a programja melyből a következők is: Programadó okmányok a szociális és munkaadókat terjesztő hangvételű. 1894-ben a Hírlapot szerkesztő újul kiadását követően, de nem nyert mandátumot. Későbbesen a Hírlapot megújították, hogy az egyházak saját céljait is kifejezhesse. A szociális kérdések megoldása érdekében - munkásokban jelenlétében, utalva a magyarországi helyzetekre. 1900-ig a Hírlapot pártok által is tartották életben, sőt, a szociális eszmék terjesztésére is.

Prohaska Ottó
Nyitra, 1838 - Budapest, 1927

Működésük elsősorban teológiai és igazságügyi volt, gyakorlati lépés megkezdése csak később. Giuseppe Sándor gyűjtő körök, munkásságának, aki a gyakorlatban is megkezdte, a szociális eszmék terjesztésére is. Politikai szerepe a Hírlapban. Népszerű gyűjtő körökben volt aktív. 1905-10 közötti tevékenységét követően. Többi azonban társadalmi és politikai kérdések: keresztény-szocialista szemléletű eszmék (1890) és szociális eszmék elterjedését, majd a Hírlapot 1910-ben kiválta az Országos Keresztény-szocialista Párt elnöke lett.

A keresztény-szocialista mozgalom terjedését a Hírlap is segítette, és a Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is.

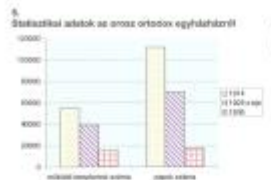
Később a határozottabb irányításra is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is.

A keresztény-szocialista mozgalom az 1890-es években terjedt el. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is.

Az egyházi élet megújítása

A katolikus egyházban az 1890-es években kezdődött a megújulás. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is.

Statisztikai adatok az orosz ortodox egyházakról

Év	Orthodox churches	Orthodox population
1914	~10000	~1000000
1926	~15000	~1500000

5. Forrás

Parol Flaminio (1802-1871) ortodox pap, aki szociális eszmék terjesztésére is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is.

A keresztény-szocialista mozgalom és a pártok

A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is.

6. Forrás

A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is. A Hírlapot a szociális eszmék terjesztésére is.

Képek a könyvből (6. és a 15. oldal)

A szerkesztő bemutatja: Gianone András: Egyházak a XX. században. Segédlet a középiskolai történelemtanításhoz

Jogosan merülhet föl a kérdés, hogyan lehet e segédlet témáit a középiskolai történelemoktatásba beilleszteni. Egyik lehetőség, hogy az egyes témakörök (a dualista Magyarország, Európa a két világháború között stb.) összefoglalása előtt beiktatják a megfelelő leckét. Ez azoknak ajánlható, akik a segédletet teljes egészében föl szeretnék dolgozni diákjaikkal. Ugyanakkor igyekeztünk úgy megírni az egyes leckeiket, hogy azok alfejezetei önállóan is megállják a helyüket, így beilleszthetők legyenek a tananyagba. (Például: A *totalitárius diktatúrák és az egyházak* című lecke egyes részeit külön-külön is fel lehet dolgozni az adott ország történeténél.)

TARTALOM	
Előszó	4
1. A katolikus egyház Magyarországon a századfordulón	5
Egyházpolitikai törvények	
A Katolikus Néppárt	
A keresztényszocialista mozgalom	
Az egyházi élet megújulása	
2. A totalitárius diktatúrák és az egyházak	12
Az ateista Szovjetunió	
A fasiszta Olaszország és a pápaság	
A náci Németország és az egyházak	
XI. Pius pápa a totalitárius diktatúrákkal szemben	
3. Egyházak a Horthy-korszakban	20
Trianon következményei	
Az állam és az egyházak együttműködése	
Megújulás az egyházakban	
Az egyházak társadalmi szerepe	
4. A II. világháború és az egyházak	28
A II. világháború és XII. Pius pápa	
A II. világháború és a magyar egyházak	
5. A katolikus egyház a II. világháború után	36
A szovjet típusú diktatúrák egyházpolitikája Közép- és Kelet-Európában	
Az Európai Unió keresztény gyökerei	
A II. Vatikáni Zsinat	
6. Egyházak Magyarországon a kommunista diktatúra idején	44
Demokráciából diktatúrába – Az egyházak helyzete 1945-1949 között	
Az ötvenes évek	
1956	
Az 1964-es részleges megállapodás és előzményei	
Egyházak a Kádár-korszakban 1964 után	
Felhasznált és ajánlott irodalom	52

(A könyv tartalomjegyzéke)

A segédlethez tanári kézikönyvet is készítettünk², méghozzá olyat, amely teljes egészében tartalmazza a segédletet (a mindenkori bal oldalon) és annak „tükörképeként” (a mindenkori jobb oldalon) a tanároknak szánt részt. Ez utóbbiban

A szerkesztő bemutatja: *Gianone András: Egyházak a XX. században. Segédlet a középiskolai történelemtanításához*

találhatók kiegészítő információk (mind a törzsanyaghoz, mind a forrásokhoz), a forrásokra feltett valamennyi kérdésre egy-egy lehetséges, de korántsem egyetlen válasz, valamint egyes források feldolgozásához módszertani javaslatok is.

JEGYZETEK

1. MÓZESSY Gergely – GIANONE András – CSÍKY Balázs – SZILÁGYI Csaba – SOÓS Viktor Attila (2010): *Egyházak a XX. században. Történelmi segédlet*. Szerk.: GIANONE András. Lektorálta: Párdányi Miklós. Faludi Ferenc Akadémia, Budapest, 52 l.
2. MÓZESSY Gergely – GIANONE András – CSÍKY Balázs – SZILÁGYI Csaba – SOÓS Viktor Attila (2010): *Egyházak a XX. században. Történelmi segédlet és tanári kézikönyv*. Szerk.: GIANONE András. Lektorálta: Párdányi Miklós. Faludi Ferenc Akadémia, Budapest, 52 + LII l.